СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 195. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 4-го жовтня 1945. No. 195. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, October 4, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТ УХВАЛИВ ТРИ БІЛІОНИ НА БУДОВУ ДОРІГ В ЦІЛОМУ КРАЮ

Після того, як сенат Злучених Держав приняв одноголосно резолюцію з домаганням, щоб уряд приприступив негайно до будови доріг коштом $3,000,000,000, уряд зажадав призначити змісця першу рату на видатки в сумі $193,000,000. Палата репрезентантів уже давнише ухвалила програму будови доріг коштом $1,673,250,000 упродовж найближчих трьох літ. В додатку до цих коштів прийдуть ще гроші від стейтів, через які будуть проведені дороги. Крім пляну будови доріг намічено ще й інші проєкти, як федеральні будинки по містах, яких число подано на 4,020.

ПРЕЗИДЕНТ АПЕЛЮЄ ЗА ДАРИ НА ВОЄННИЙ ФОНД.

Президент Труман розпочав кампанію за збірки на Краєвий Воєнний Фонд промовою по радіо в імени вояків, які це служать у збройних силах Америки. „Ми виграли перемогу у війні, а тепер підтримаймо ще більші змагання, а це змагання до людяної справедливости і віри в приличність та людство" сказав президент. Він пригадав теж, що війна ще не скінчена для тисячів наших хлопців, які остають під зброєю в Европі і на Пацифіку.

ЧИСЛО СТРАЙКУЮЧИХ ЗРОСЛО ДО 415,000.

Нові страйки, або поширення вже викликаних страйків збільшує теж число страйкуючих, яке на підставі обчислення пресових аґенцій дійшло до 415,000. Найбільш загрозливим є безробіття в копальнях мягкого вугілля, викликане страйком копальняних наглядачів. Внаслідок цього прийшла загроза недостачі топлива у східніх стейтах, а з тим небезпека для правильного руху залізниць і кораблів. Секретар нутрішних справ, який має нагляд над матеріялами до топлива, заборонив копальням вивозити вугілля до приватних складів вугілля. Ізза недостачі топлива можуть станути фабрики заліза. — Робітники в рафінеріях нафти не дійшли ще до згоди з підприємцями, навпаки, страйк обняв ще додаткові рафінерії в Ню Джерзі, Каліфорнії і Делевар.

ДЕМОКРАТИ ДОБУЛИ ДВА МІСТА В КОНЕТИКАТ.

Кінцеві обчислення з виборів на посадників у трьох містах стейту Конетикат виказали перемогу демократів у двох мунісипалах, а саме в Нюрвок і Торинґтон. У третім місті, тобто в Бристолю, перемогу віднесли Републиканці.

КАНДИДАТ НА ПОСАДНИКА ВІДПЕКУЄТЬСЯ КОМУНІСТІВ.

У Ню Йорку розпочали кандидати на посадника передвиборчу кампанію. Демократичний кандидат О'Дваєр, який серед приготувань до кандидатури пробував дійти до порозуміння з комуністами, виголосив більшу промову, у якій відпекався спілки з комуністами. Він сказав, що комунізм „не є згідний з американською конституційною формою уряду і з американським способом життя". О'Дваєр твердив, що це Републиканці причіпили йому марку спілки з комуністами, а він ніколи за це не побивався, бо він є проти комуністів.

БУДУТЬ ПРОДАВАТИ ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛІ.

Палата послів ухвалила законопроєкт про продажу американських торговельних кораблів, збудованих у воєнному часі коштом 17 біліонів долярів. Одначе конгрес домагається, щоб затримати такі кораблі в американських руках, які потрібні для перевозу американського краму або які можуть бути помічні воєнній маринарці. Як засаду для встановлення ціни признано, щоб не продавати таньше, як за 50% не більше як за 80% коштів, виданих на будову корабля.

НАЙШЛИ ВЕЛИКІ ПРИПАСИ ЦУКРУ В ЯПОНСЬКІЙ СМУЗІ.

Секретар рільництва Клинтон П. Андерсен оприлюднив, що у пристані на острові Джава, яка була окупована японцями, найдено 1,600,000 тон цукру, який дістався в руки американців. Андерсон твердить, що цей припас злагодить значно недостачу цукру на світовім ринку і причиниться до звільнення пайкування цукру в Злучених Державах.

ДОБРІ ДОКТОРИ ЗАГИНУЛИ.

Інтересний погляд на знання нової ґенерації лікарів висловив, д-р Джордж Бер, директор клініки при шпиталі Мавнт Синай у Ню Йорку. Він твердить, що наш край буде вже незабаром згадувати про „затрачену ґенерацію докторів", бо теперішні лікарі не мають доволі практики.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ,
чому не користати з оголошень знаменитих нагод для зарібку, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі"?

Совети не допускають харчів УНРРА европейському населенню

Американські конґресмени, які щойно вернулися з подорожи в Европу, де розслідjували харчеве положення, сказали президентови Труманови, що „вплив Росії" спинює урядовців Адміністрації Допомоги й Реґабілітації Обєднаних Держав в їх праці для допомоги населенню в таких державах як Чехословаччина або Польща. Конґресмен Ґордон і Райтер сказали газетярам, що організацію УНРРА використують в Европі для політичних цілей і що при розділі допомоги послугуються упередженням та виказують дискримінацію. Тому конґресмени домагаються, щоб розділ фондів УНРРА піддати під нагляд американців.

ЖУКОВ ХОРИЙ; НЕ ПРИЇДЕ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Заповіджений приїзд совєтського маршала Юрія Жукова до Злучених Держав відложено з четверга на пятницю, а опісля прийшла вістра, що він цілком не може приїхати тепер ізза недуги. Цю вістку оприлюднено водночас у Вашинґтоні і в Ню Йорку. В Ню Йорку приготовляли різні будівлі на приміщення гостей і ввидців з нагоди паради, яка мала відбутися.

РОСІЯ ПРОТИ ВІДКРИВАННЯ КОНСУЛЯТІВ У СХІДНІЙ ЕВРОПІ

Кореспондент Норт Амерікен Нюспейпер Елайєнс, який пише під прибраним іменем Пертінакс, звідомляє, що совєтський міністер заграничних справ Вячеслав Молотов вчасі лондонської конференції спротивився такому мировому договорови, який мав признати право відкриття консулятів в Румунії, Болгарії та в Угорщині безпосередно після підписання миру тих держав. Росія загалом, як твердить Пертінакс, не хоче допускати до відкривання консулятів у цих державах, які остають під її контролею.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ПРОМОЩЕННЯ ВОДНОЇ ДОРОГИ З ВЕЛИКИХ ОЗЕР

В обох палатах конґресу у Вашинґтоні внесено законопроєкт для промощення водного шляху від Великих Озер через ріку св. Лаврентія до моря. Проєкт вимагає коштів $266,000,000. Він натрапляє на законні труднощі тому, що має це бути будова на підставі порозуміння з Канадою, а також тому, що стейт Ню Йорк використує вже тепер води з Ніяґари.

Айзенгавер усунув Патона від команди Третою Армією і Баварією

Видно, що ґен. Джордж С. Патон мол. не вдоволив ґен. Двайт Д. Айзенгавера своїм виясненням щодо чистки урядів і бизнесових та промислових підприємств з націстівських елементів в Баварії, коли його зараз по розмові звільнено з команди Третою Американською Армією, як і з мілітарної управи Баварією. Ґен. Патона призначено комендантом 15-тої яка, як кажуть, *існує вже тільки на папері, бо є цілком здемобілізована.* Як відомо ґен. Айзенгавер покликав був ґен. Патона до головної кватири в Франкфурті над Меном за його вискази перед кореспондентами, що є потреба задержати декого з націстів на головних місцях у промислі, а теж, що порівнав різниці між націстами і не-націстами в Німеччині з різницями двох партій в Америці — Демократичної і Републиканської. Як Патон вернув до Баварії, то зараз звільнив баварського премієра Фрідріха Шефера, та цілий його реакційний кабінет. Місце Шефера забрав соціял-демократ, відомий ворог націзму. Та зараз потім надійшло й звільнення ґен. Патона. Як військовий ґен. Патон має добру славу, але біда з ним, що нераз забагато говорить і тим спричинює своїм начальникам багато клопоту.

ЯПОНЦІ КОРИСТАЮТЬ З СВОБОДИ ПРЕСИ І ДОРІКАЮТЬ УРЯДОВИ

Сталося таке, до чого японці цілком не звикли. Можуть нарікати публично в ґазеті на свою владу. І то писати таке, чого перше не булиб посміли сказати тихенько в хаті. З тої свободи вони відразу скористали і преса повна нарікань на цісарських урядовців і бюрократів, що повинні бути усунені. Нарікання дають сумний образ життя звичайної людини в Японії.

ВАТИКАН ПРОТИ ДИКТАТУРИ, А ЗА ПРАВДИВУ ДЕМОКРАТІЮ

Папа Пій XII. промовляв до суддів і адвокатів Римської Роти на тему цивільного й канонічного права, підкресляючи, що одні закони виходять з того, що влада походить від людей, а другі, що від Бога. При тому він зазначив, як то деякі теорії, що видвигають диктатуру та тоталітаріянізм, пробують покликатись на таке, що випливає з канонічного права. Тоталітаризм, казав папа, є противенством того, чим є модерна демократія. Там де є справжня демократія, в теорії й практиці, казав далі папа, там вона відповідає життевим інтересам суспільности. Та хибною є така демократія, що не визнає Божих законів.

МОНТҐОМЕРІ ЗА ТЕ, ЩОБИ ДАВАТИ НІМЦЯМ ХАРЧІ

Полевий маршал, сер Бернад Л. Монтґомері, висказав, як він каже, „тверезий" погляд про відносини в британській зоні Німеччини. Заявив, що якщо не мають там запанувати епідемії на великі розміри, то муситься імпортувати до Німеччини харчі для населення.

ЦЕ ВСЕ ВІДІЙДЕ ДО АЛІЯНТІВ. — Ось та маса тенків, що їх маємо перед собою, була призначена на боротьбу японців з Аліянтами. Тепер їх заберуть Аліянти. Тенки ті находяться в Чіба, недалеко Токіо.

ЦІЛКОВИТА НЕВДАЧА НАРАД РАДИ ЗАГРАНИЧНИХ МІНІСТРІВ У ЛОНДОНІ

По 22-дневних нарадах Ради Міністрів Заграничних Справ Пятьох Потуг стало на тому, що конференція скінчилась навіть без згоди конференц響ових щодо протоколу нарад, а не то, щоби видати якийсь комунікат, як це є у звичаю. Уже те, як підкреслюють згідно всі кореспонденти, вказує наглядно, що ті наради є цілковитою невдачею. Або „фяском", бо такого слова дехто вживає на означення того, що мало бути першим мировим кроком в накресленню нового порядку у світі. Представники Пятьох Потуг розїзджаються, не лишивши навіть якихось вказівок для їхніх заступників. А це знов означає, що навіть нема надії, щоби можна було згідно направити те, щодо чого існують непорозуміння. Так виглядає, що якщо мають бути нові наради, то вони мусять іти іншим шляхом, як той, що його намітила Потсдамська Конференція.

БИРНС ДАЛІ НАДІЙНИЙ.

Одинокий стейтмент, що дає якесь поняття про хід нарад у Лондоні й має офіційний характер, походить від секретаря стейту, Джеймса Бирнса. До того стейтменту, як виходилоб, прилучилися заступники Британії й Франції. В ньому висказана надія, що таки з тих нарад вийде щось доброго, та що вони відбувалися в атмосфері терпимости і бажання один одного зрозуміти. Значить, що Бирнс вірить, що таки дійде до компромісу. Та, як пишуть кореспонденти, такої надії не виявив Вячеслав Молотов, совєтський представник. Бирнс заповів, що американці та британці будуть далі продовжати акцію світового замирення. Різниці були, каже Бирнс, але й були намагання дійти до згоди. В стейтменті теж сказано, що Совєти стояли при вузькому розумінню Потсдамської Конференції й домагалися обмеження нарад до Трох Потуг, виключаючи Францію і Китай від нарад у многих справах, як от у справі Балкану. *На те, каже Бирнс, він не годився.*

ЗГОДИЛИСЯ „НА НІЩО", КАЖЕ МОЛОТОВ.

Молотов не дав згоди ні на списання протоколу, ні на видання спільного комунікату. І то з тої простої причини, що нема згоди. Він домагався викреслення з протоколу усякої згадки про те, щоби мирові договори підписували представники „Пятьох Потуг", бо, на його думку, це належить до „Трьох", а тільки в деяких випадках могли би радити і рішати всі „Пять". Кажуть, що Молотов був злосний, бо у всіх справах, коли приходилось рішати, мав завжди проти себе чотири голоси. Та найяскравіше виразився Молотов про конференцію, коли його запитали, що будуть робити заступники міністрів по нарадах. На те Молотов відповів: „Ніщо". Значить, що нічого не врадили, нічого не рішили, то й заступникам нема що продовжати.

НАСЛІДКИ ТАЙНИХ РІШЕНЬ.

Кореспонденти пишуть, що стейтмент Бирнса виявляє наглядно, що в Лондоні й Вашинґтоні не мають ясности щодо того, як треба розуміти угоду у Потсдамі, яку заключено таємно. Це останнє відбилось тепер на лондонській конференції й за те спадає теж відповідальність на президента Трумана і британського премієра Атлі. Так пише Герберт Л. Метюз в „Ню Йорк Таймс".

ЩО Є ПОЗИТИВНИМ?

С. Л. Золцберґер, що назвав лондонські наради фяском, вважає, що вони були позитивними з декого боку, коли іде про мировий договір з Італією та Фінляндією, а теж і щодо вицофання совєтських та британських військ з Ірану.

З ДЕЯКИХ СЦЕН.

Про характер лондонських нарад може свідчити такий інцидент, що в часі дебат британський міністер закордонних справ Бевин закинув Молотови, що він вживає диктаторських метод. Дехто твердить, що він говорив тоді про „ґітлерівські методи" Молотова. Той останній мало не покинув салі нарад. Бевин потім відкликав згадані слова.

ЗАПОВІДАЄ МОНАРХІЮ В ЕСПАНІЇ.

З Мадриду, Еспанія, доносять, що ґенераліссимус Франко посадив під „домашній арешт" ген. Алфреда Кінделяна за те, що сказав, що Еспанія стане цілком певно за шість місяців знов монархією. Отсе офіційно заперечується.

КРАМЕР ПЕРЕЧИТЬ.

„Бестія з Белзен", себто Йозеф Крамер, диктатор концентраційного табору в Белзен, відпекується на судовій розправі від усіх тих страшних злочинів, про які розповідають судови очевидці. Каже, що люди вмирали природною смертю, та що вязням давали таку їду, що була вистарчальна, щоби жити. Всьо інше назвав Крамер „брехнею".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокe число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

"UNCLE JOE"

Коли хтось з визначних американців, бизнесменів, вчених, чи державних мужів, їде в світ, в чужі краї, щоби пізнати, які там відносини, та як там людям живеться, то це треба тільки повитати. Бо це є один з найкращих способів пізнання чужого краю та народу. Що таких спостережень нам нині треба в Америці більше ніж давними часами, це теж очевидне, коли зважиться, що наш край займає нині перше становище в світі й перебрав на себе велику відповідальність за повоєнний лад. Особливо треба нам добре пізнати ту потугу, що тепер так сильно заважує на міжнародній політиці, мирі й повоєнному ладі своєю аґресивною дипльоматією.

Тою потугою є Совєтський Союз.

Він тут є ще далі загадкою, тому і відчувається найбільшу потребу саме до нього висилати різних людей, щоб розкрити ту тайну, якою обвитий Кремль, та пізнати, як виглядає його влада в Совєтах та тих краях, що є під його впливами.

З таких мотивів їздив до Совєтів, як виходилоб з його слів, і сенатор Клод Пепер, що то тепер оголосив враження з своїх відвідин Кремлю і Сталіна.

На іншому місці передаємо в українському перекладі редакційну статтю з часопису Ню Йорк Таймс, що обговорює, які є можливости в Совєтах пізнати відносини в краю для таких людей як сенатор Пепер, чи йому подібні. В тій статті вправді нема нічого такого, що було би для наших читачів новістю, бо про такі речі писалося в нашій ґазеті сотнями разів. Але не було цього в таких впливових американських ґазетах як от Ню Йорк Таймс, зокрема не було цього в такій детайльности, ширині й повноті, й в такій простолінійній ясности, як це сказано тепер. Коротко кажучи, теж і цей часопис стверджує, що теж і в теперішніх обставинах не можливо чужим обверваторам в Совєтах свобідно їздити і говорити з людьми, чи приглядатись тому, що вони хотілиб оглянути. Те саме є теж у краях, які зістали Кремлем „визволені", чи тільки є під його „впливами".

З того виходить, що й сенатор Пепер не може привезти з Совєтів нічого нового й оригінального. Оригінальним являється хіба те, що він передав Сталінови від американського народу, заявляючи, що в Америці „дуже подивляють ґенераліссімуса", себто Сталіна, та часто говорять про нього „в надзвичайно сердечнім тоні", як про „Дядька Джова"...

Не знаємо, звідки сенатор Пепер набрав такого враження. Бо в нашому розумінню в країні „Дядька Сема", як хто з нас застановиться, чим є той „Дядько", той ніколи не буде говорити сердечно про червоного „Дядька". Особливо, коли нагадає собі міліони невинних селян і робітників, вимордованих червоною владою, чи тисячі вимордованої інтеліґенції, а далі масові депортації, чи примусову, невільничу працю.

„ПОСЛАННЯ СТАЛІНА"

Так назвав „Ню Йорк Таймс" свою редакційну статтю з вівтірка 2. жовтня. В українськім перекладі вона представляється так:

* * *

Коли сенатор Пепер запитався ґенераліссіма Сталіна, чи він бажав би собі відправити його з розмови з якимсь спеціяльним посланням, російський провідник „завагався", а потім сказав:

„Осуджуйте Совєтський Союз лише обєктивно. Ви ані не хваліть, ані не ганіть нас. Лише пізнавайте нас і осуджуйте нас так, якими ми є, а вашу оцінку про нас опирайте на фактах, а не на поголосках".

Це знаменита рецепта, але як ми маємо слідкувати за її вказівками? Як ми маємо „пізнавати" Росію, як можемо ми опирати нашу оцінку про цілі і змагання Росії „на фактах, а не на поголосках", коли росіяни самі нас знеохочують так робити?

Російський обсерватор у Злучених Державах всеодно, чи він журналіст, чи урядовець совєтського уряду, може подорожувати, куди лише забажає; може бачити все, що лише захоче; може розмовляти, з ким йому любо і висилати до Росії без якоїнебудь цензури звіти про кожне положення, описане, відповідно до його здібности помічування „на підставі фактів, а не на поголосках". Але не так воно буває з американським обсерватором в Росії. Американець в Росії може подорожувати лише там, де уряд хоче, щоб він подорожував; може бачити лише те, що уряд дозволить йому бачити, а розмовляти лише з людьми, з якими уряд бажає розмови для нього. Американець не може відділити фактів від поголосок, бо уряд не дасть йому спромоги так зробити. А коли, на підставі помічень, які часто є невистарчальні, він приготовить свій звіт для пересилки до Злучених Держав, він мусить піддати цей звіт до цензора знадобленого тяжкою рукою, а цензор більше є заінтересований змістом для цілей пропаґанди, ніж „обєктивним" описом подій.

Щобільше, таке поступовання слідне не лише на цілій території Совєтського Союзу, але такесаме і поза територією С. С. С. Р., де лише сьогодні запанували впливи Совєтської Росії. Цілими місяцями наш уряд з пониженням своєї гідности прохав Росію дозволити американським кореспондентам поїхати до країв Східньої Европи — до Польщі, Румунії, Болгарії і ін. — отже до тих країв, які звільнено спід німецького панування при допомозі американської зброї. Тепер, коли остаточно цим кореспондентам дозволено відвідати ті краї, вони натрапляють на перешкоди, які часто їм ставлять у пересиланню їх депеш. Щобільше: те, що діялося в краях европейських, контрольованих Росією, діється вже і в контрольованій Росією Азії. Американська публика вже так основно привикла до російських „затемнень", що це прийшло як щось найприродніше в світі, що нам не скажуть ні словечка про те, що діється в контрольованій Росією Кореї. З хвилиною, як совєтські армії заняли Манджурію, неминучі ґазетярські заголовки звучали: „Совєтське затемнення в Манджурії". Чомуж то уряд ґенераліссіма Сталіна руководиться такою політикою, коли самий Сталін справді бажав би собі, щоб ми „судили обєктивно Совєтський Союз"; колиб він справді бажав собі, щоб ми „знали" Росію; колиб так наділі він хотів, щоб ми „осуджували росіян такими, якими вони є" і „опирали нашу оцінку про них на фактах, а не на поголосках"?

Така політика нівечить саму ціль. Не можна виминути поголосок, коли не дасться їх провірити. Така політика викликує підозріння, вона ставить перепони до добрих відносин, вона утруднює деякі потягнення, які зрештою булиб дуже простими. Так, напр. коли Росія прохає американців, щоб вони признали їй величезну позичку, то це природне, що вони хочуть мати нагоду довідатися тільки про Росію і її політику, як кожний приватний розумний банкир хотів довідатися у таких самих відносинах. Цеж звичайна річ, що при приватних трансакціях того роду неминучою умовою є доступ до повних і добровільно даних інформацій, заки прийде кредит. Теперішна російська політика не дає признаки, що хоче дати такі інформації. Вона не дає нагоди до взаємного довіря, яке єдино може стати підставою до злуки американських і російських інтересів у таких справах, наприклад, як контроля офензивної зброї в роді атомової бомби.

Мабуть ніщо інше в світі в теперішному моменті не є таке важне, як поправні відносини між Росією і Злученими Державами. Мабуть ніщо інше не причинилось би до посунення вперед і до закріплення таких відносин, як покінчення російських затемнень як заграницею, так і у власному краю.

Микола Чубатий.

Старими шляхами царської політики.

II.

Комісар Мануїльський про церковну політику Совєтів.

Колиб так десять літ тому, коли то тов. Мануїльський був ґенеральним секретарем Комінтерну, був він висказав такі погляди на церковну політику Совєтів, які він висказав не так то давно перед делеґацією підкарпатських москвофілів, то мабуть такою заявою був би розсадив Комінтерн. „Ви думаєте, що я безбожник", говорив він, „не думайте так. Ми поважаємо церкву і підпираємо чистий релігійний рух. Російська (русская в оригіналі) православна церква відіграла велику ролю обороні вітчини і користується нашими симпатіями і довірям. Ми не думаємо піддержувати католиків, які виявили себе фашистами, але будемо піддержувати православіє, як чисто народне явище". Очевидно, як явище російське.

Тов. Мануїльський властиво ані слова не сказав нічого нового від того, що 50 літ тому говорив відомий реакціонер Побєдоносцев, оберпрокурор Святійшого Синоду. І він так само ставив російське православіє як чисто народне російське явище, яке для добра „родіни" треба попирати на цілім світі. Хтож як не царський уряд підняв при кінці 18-го та впродовж цілого 19. століття боротьбу зі східним католицтвом в Україні та Білоруси, що вже тоді стало релігією половини українців та трьох четвертин білоруського народу? Історія формального переслідування українських та білоруських католиків пригадує правильні релігійні переслідування найтемніших часів історії людства. Переслідування українських католиків Росією на Холмщині та Підляші загнало тих українців в латинський обряд та в польщину. Воно вийшло тільки на користь польського стану посідання на історичних українських землях.

Царський уряд тримався засади, що краще нехай частина українців та білорусів стане латинськими католиками та поляками, ніж малаб стати українцями з так відмінною від росіян духовістю людей західної Европи.

В чім лежить істота української духовости?

Колиб так хто хотів собі зясувати докладно різниці поміж українцем та москвичем, то найважніша різниця поміж тими двома народами лежить у зовсім іншій духовости двох народів: українців та москалів. Правда різнить ці два народи мова, культура, різнить історія; одначе це все не такі різниці, щоби конечно мусіли стати рішальними в утворенні двох окремих націй.

Найбільше маркатною різницею поміж українцем та москалем є їх різна духовість: українець духово належить до Европи, москаль до Азії. Тими прикметами европейськости українця є його безмежне привязання до свободи, високе почуття гідности людини, признавання в життю певних засад, чи то права чи моралі, а не самоволі пануючої одиниці чи пануючого гурта. В церковній ділянці в европейця існує релігійна толєранція та неохота ставити релігію на услуги державної влади. Релігія по переконанням українця все мусить кермуватися своїми засадами, підчас коли державна влада у своїх політичних ходах не все стосується стисло до моральних засад.

Ось того немає у москалів. На це зложилися різні причини, зокрема їхнє, сотками літ довге, перебуваня під владою татар. Що вище сказане це не тільки характеристика українського журналіста, наведу подібну характеристику москалів, висказану 65 літ тому російським письменником Алєксандром Толстим (Старшим), попередником славнішого від нього Льва Толстого. „В духовім життю", пише він, „є дві Руси. Одна Русь має свої коріння в універсальній, а принайменше европейській культурі. В цій Руси ідеї доброти, почуття чести та свободи такі самі як на заході. Одначе є ще друга Русь. Це Росія темних лісів. Росія тайґи, звірина Росія, фанатична Росія, монгольсько-татарська Росія. Ця Росія вибрала своїм ідеалом деспотизм і фанатизм... Київська Русь (в історії) була частю Европи, Москва остала довго запереченням Европи".

Таке писав ще в минулім столітті про Україну та про Московщину московський письменник.

Насувається питання, якими шляхами передіставалися ці західні впливи в Україну, звязуючи її нерозривно та раз на все з Европою та все з Европою та зі західною цивілізацією взагалі як окрему націю. Безперечно, що ці впливи передіставалися в Україну доволі вчасно через сусідні краї Скандинавію, Польщу, Угорщину, Німеччину і так дальше. Вони передіставалися постійно і були принимані українською православною церквою, українськими школами, українськими купцями та мистцями, що мали безпосередні живіші звязки зі західною Европою. Латинська мова була вже другою урядовою в західно-українській державі під кінець її істнування в першій половині 14-го століття. Мистецькі впливи італійського, німецького, а згодом навіть ще дальшого голяндського малярства продіставалися в Україну починаючи від 15-го століття.

Школи українських православних братств по довгих процесах з львівським маґістратом ввели в себе навчання латини на велике згіршення українських старовірів, як Івана Вишенського. Латина була тоді майже загально другою літературною мовою освіченої західної Европи. Києво-Могилянська Академія ввела у себе навіть навчання католицької фільософії. Тому і не диво, що на українських православних богословів дивилися в Москві як на єретиків, а неодна богословська книжка видана в Україні підлягла в Москві цензурі, як неправославна.

Все це були тільки посередні дороги допливу західної цивілізації в Україну, які затамувала Москва по підчиненню української православної церкви московському патріярхови, а згодом Святійшому Синодови (1685). Натомісць широким руслом поплили впливи західної культури безпосередно через українсько-католицьку церкву по Берестейській Унії 1596. Відрубність віри від москалів робила їх тривалим набутком, який Москва не була вже в силі затамувати. Тому саме Росія Петра Великого — для інтересів єдности імперії, для кращого зближення українців та білорусинів з москалями — підняла боротьбу з українським і білоруським католицтвом та впродовж сто літ трома филями переслідувань за Катерини II., Миколи I. та Александра II., вкінці їх зліквідувала. Москва навернула ось так насильно на російське православія біля 11 міліонів українців та білорусинів.

Того потреба було імперіяльній царській Росії, того теж треба сталінській імперії та її послушникови Мануїльському. Треба український нарід знов насильно та штучно відділити від Европи, треба все зробити, щоби українців наблизити до Азії. Саме за зворот лицем до Европи наложив головою український комуністичний писатель Микола Хвильовий.

Мануїльський, комісар підсовєтської України, заповідає, що головами внедовзі наложить більше українців, зокрема українців католиків Західної України. Хто знає історію церковної справи в Україні, той може сподіватися найгіршого. Українських католиків стануть клеймити „фашистами", щоби оправдати нове червоне насилля над найбільше західно-европейською частю України. Слова Мануїльського заповідають не що інше, а тільки нове, масове переслідування західних українців.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

87) (Всі права застережені)

— Причина, по мойому, та, що люди є і будуть тільки людьми. Кожна людина хоче вигідніше жити і як можна менше на життя працювати. Ніякий секрет, що в колгоспах на Україні рівности нема, як не було її за царату. Місце колишнього поміщика заняв завідуючий колгоспом з цілим штабом службовців; місце колишнього власника фабрики — заняв партієць-директор. І нічого під сонцем не змінилося. Погодитеся, думаю, що лекше все таки будувати всілякі пляни у холодку, на папері, чим цілий день працювати не розгинаючи спини на спеці. Знов же і оплата праці не однакова. Оплата завідуючого рівна платні півтора десятка селян, як що не більше. І от, чомусь, завідуючими на Україні все громадяни без каплі української крови. Так було і так буде. Бо кожна рука все до себе крива...

Міська вихованість виявилася в збірці: вона й половини не досягнула збірок у першій ліпшій фармерській околиці, де Безхатному довелося говорити. Правда, міста й містечка кріза діткнула у більшій мірі — у місті за кожну дрібницю треба заплатити. Без сумніву, відогравала тут ролю міщанська скупість...

По відчиті з Безхатним ніхто навіть не заговорив. Зарозуміле відношення його знеохотило. Не було більше й запросин. Звідси думав впрост їхати до Виніпеґу. А там, з громадської діяльности перейти знов на діяльність „ломбер-джека", їхати у ліси.

Поки збирався, поїзд відїхав. Мусів ще один день заждати. Мимовільне зопізнення спричинило важні наслідки у житті Остапа Безхатного.

XXV.

Нарано спакував Безхатний свої річи, розчислився за готель і... не знав чим занятися. Поїзд ішов раз на день, коло пятої години ввечорі. Швендатися бездільно по містечку не було потреби, та й холод не дозволяв. Надумав піти в кінотеатр, якраз за стацією, через вулицю. Минав стацію, коли чує, хтось кличе його англійською мовою. Міркував може поліцай, чи яка біда, оглянувся. Його наздігнав ніхто інший, а суддя Дорінсайд.

— Я вас кличу й кличу! Міркував, що вклепався, когось іншого приняв за вас! Що, затісна Канада для нас обох, га? — говорив усміхнений.

Щиро привиталися.

— Справді, світ замалий для нас! За рік вже третий раз здибалися — судді в тон відказав Безхатний. — А можеж і раніше здибалися, тільки не знались тоді, не звертали один на одного уваги.

— І це можливе. Як же ви сюди попали? Куди їдете? Що літом поробляли? Розповідайте! — сипав суддя питаннями. — Чекайте! Чого ми тут стоятимемо на холоді? Підемо десь на перекуску! Чи й тепер відмовитеся? — пригадував колишне.

— Не відмовлюся! Тепер я у більш людському вигляді, ну, тай дівчат нема. — Безхатний погодився.

В ресторані замовили обід. Безхатний розповідав про свої походеньки. Згадав про те, що несподівано пошився в українські громадські діячі, про свої відчити. Згадав, що українські політичні партії його діяльність зустрінули неприхильно, як що вже не ворожо, по причині його безпартійности, ну й про своє знеохочення. Суддя слухав надто уважно. Вислухавши — потішив:

— Я так про вас і думав. Ви занадто молодий, занадто щиро всім переймаєтеся, тому болючіше всяку недогоду переживаєте. В громадській діяльности, як і в політиці, щирість непоплатна. Людина мусить бути приготована на всякі наклепи, ворожнечу, навіть очернення! Чим більше всякого галасу на особу діяча, тим краще! Коли їдете автом — за вами здіймаються порохи, йдете — гавкають пси. Це добре, значить не стоїте на місці, рухаєтесь вперед! Заглибитеся у свою діяльність — привикнете...

— Не думаю! Я рішив ту свою, як ви кажете, діяльність заперестати. Приїхав сюди робітником — треба назад до свого заняття вертатися. Самий я не думав у якісь лектори пошиватися. Намовили до того люди, у кого я працював.

— Але вийшло на добре?

— Понад сподівання добре!

— Так я не бачу причини, чомуб ви мали ту діяльність залишати? На світі здібних людей не так вже багато.

— Ні! Я рішив таки безповоротно!

— Кудиж тепер думаєте їхати?

— Поки що до Виніпеґу. Звідти ще не знаю куди рухнуся. Маю надію на два місця: одно у фармера, де минувшу зиму рубав дрова. Там нічого не зароблю, це певно. От переживу сяк-так зиму. Друге місце — на лісових кемпах у Стронґґеда, в північно-західньому Онтеріо. Я там працював одну зиму.

— Річард Стронґґед? — перебив суддя.

— Еґеж. Ви його знаєте?

— Мало того, що знаю! Він мій добрий приятель!

— Світ, значить, ще тісніший. Маємо спільних знайомих. Хоча, правда, у мойому стані це не може знайомством зватися. Яка може бути знайомість у робітника з роботодавцем? Та людина він вирозуміла!

— Подобався вам?

— Ще й як! Не гордий, з робітником говорить по людськи, не дає відчувати своєї вищости. Його сини також у батька вдалися!

— А дочка? — всміхнувся суддя.

— Ні дочки ні жінки не маю чести знати. Ніколи їх не бачив.

— Всі Стронґґеди однакові, запевняю вас! Переконаєтеся самі!

— Як? Чейже я в робітничій шкірі не набиватимуся знайомством.

(Дальше буде).

Федір Дутко.

На згарищах Німеччини

(Надіслане з Европи)

Кілька років тому А. Гітлер, звертаючись при якійсь нагоді до німецького народу, сказав:

„Німці! Мине кілька років — і ви не пізнаете своєї Німеччини!"

Справді, деб тепер не ступила ваша нога на німецькій території, скрізь із переконливою виразністю все промовляє вам про те, що А. Гітлер уперто і послідовно змагав до того, щоб привести Німеччину до того стану, в якому вона тепер опинилася.

Образ руїни і спустошення.

Підїзджаємо до славного колись міста прастарезного швабського краю, до столиці королівства Віртембергії — Штутґарту. Вже здалека наші очі вбачають сумний образ повоєнного спустошення. Он там, як велитенський кістяк якоїсь передпотопової потвори, чорніє обгорілий каркас заваленої і розшарпаної летунською бомбою кольосальної цистерни. Ось із цього боку, як кінський череп зубами, вишкирює і світить довгим рядом вибитих вікон величезний корпус якоїсь згорілої фабрики чи імпозантної колись публичної установи. Там далі, серед грузів і руїн, що покривають увесь простір великого міста, ви бачите величезну купу безформенних брил на місті того, чого не в силі тепер відтворити ніяка, навіть найбуйніша людська уява. Бомба з американського літака, що потрапила сюди, зруйнувала до непізнання ту будову, яку колись так старанно, за виробленим пляном, укладали людські руки...

Не встигаємо як слід розглянути широку панораму чудового ще недавно міста, положеного в глибокій котловині серед гір, як авто вїзджає вже в його вулиці.

Боже, який хаос нагромаджених румовищ на місці того, що ще пару років тому було елеґантським центром великого краю із широким розмахом життя і уложеними формами вибагливої естетики! Справді, Гітлер дотримав своєї обіцянки: минуло так мало часу — і ви не можете пізнати того культурного осередка старого німецького королівства, який громадив у собі таку масу неоцінимих памятників минулого і модерних уладжень европейської цивілізації.

Але хай комусь не здається, що теперішній Штуттґарт подібний хоч чимсь до мертвих цвинтарищ колишніх міст, як, скажемо, до староримського Геркулянуму чи Помпеї. Ні, це безкраї купи румовищ, немов би над містом перейшов страшний гураган, якийсь несамовитий циклон, який поперевертав усе догори ногами і нагромадив таку масу всякого, нікому непотрібного тепер матеріялу, що треба цілих десятків років, щоб десятки тисяч рук із величезним накладом праці могли ці звалища кудись прибрати.

А скількиж десятків років, упертої праці, астрономічних грошевих сум, людської винахідливости і буяння творчої фантазії треба на те, щоб бодай у якійсь частині відтворити зруйноване?!

Переїжджаємо вулицями і бачимо довкола себе одно й те саме: обгорілі дерева, розторощені бетони, порвані дроти, звалища театрів, скручені надприродною силою в клубки сталеві траверзи, зірвані мости і безконечні купи грузів — на хідниках, на переїздах, на майданах, в садах, на бульварах...

Хтож виновник цього?

Жахливий образ спустошення, на яке не можна дивитися без здригання серця, викликає цілий рій думок у вашій голові.

Хтож, хто був виновником того, що допровадив німецький народ до такого стану руйнації, необчислимих матеріяльних збитків і нечуваної в світі катастрофи?

Невже ця заглада старої німецької культури криє свої причини в якомусь дикому атавізмі варварів, що, вкриті шкурами звірів і оброслі мохом баґон, ішли на знищення ненависної і незрозумілої дикому істинктові людської цивілізації?

Нивже це знищення вікової европейської культури було подиктоване меркантильними розрахунками якоїсь чужої раси або заздрощами якогось іншого світу до вищости німецької духової експанзії?

Невже це знищення вікової ділися якісь затаєні цілі ослаблення німецького ґенія і підбиття німецької раси під чобіт чужої грубої сили для рабського її визиску?

Цивілізовані варвари.

О, ні і тисяча разів ні! Власне всі ці ціхи дикости, грубого атавізму, вивищення своєї раси, отвертого бажання упокорити світ і зробити його рабом своєї брутальної сили та звірячого інстинкту належали самозванним провідникам німецького націзму, всім тим Гітлерам, Гімлерам, Розенберґам, Кохам та іншим гохштаплерам, на яких сумлінні лежать усі ці грузи німецької культури!

Власне грубій силі тевтонського меча та ідіотським теоріям гохштаплерів про расову вищість німців, що зробила з них „іберменшів" і мала на меті обернути ввесь світ у їх рабів — була протиставлена також сила, яка й змела з лиця землі не тільки атентатчиків на права і свободу всіх людей, а й обернула в грузи ті бастіони цивілізації, за якими укривалися „іберменші".

І треба тільки дивуватися, як міг такий практичний народ, як німці, піддатися впливам якогось божевільного шарлатана, перехожого базарного кунстюкмахера і пройдисвіта, повірити шулерським його теоріям про божественне призначення німецького народу і зарозуміло плюнути всьому світові в очі, набравши зухвалої певности, що цей світ уже лежить під його ногами?

Пригадаймо собі ту холодну жорстокість, з якою вся Німеччина захлистувалася від задоволення, читаючи в своїй пресі звідомлення про закидування бомбами житлових кварталів Лондона та інших британських міст.

Пригадаймо жорстоку зловтіху німецьких наці по винаході V-I (фау-айнс) і V-II (фау-цвай), з якою вони засипали Лондон викидуваними насліпо торпедами з єдиною метою як найбільше знищити столицю британської імперії.

Пригадаймо нарешті розстріли десятків міліонів мирного населення в Польщі і в Україні, випалювання українських міст і сіл, забирання силою на каторжні роботи до Німеччини міліонів „авслендерських" дітей, виморювання голодом підбитого під німецький чобіт чужоземного населення і т. д., і т. д.

Про що це все говорить, як не про те, що пришита до німців у часі війни назва „цивілізованих варварів" мала 100% рацію. І хтож, хто після цього несе відповідальність за всі знищення німецьких міст і німецької культури, як не самі німці, що не тільки толерували в себе гітлеризм, а й захоплювалися його першими політичними успіхами?

„Готентотська мораль".

Але є в усьому цьому одна пікантна річ. Коли вся Німеччина тішилася на вістки про безпощадне нищення Лондону, коли німецькі ґазети весело гуділи про діяння V-I і V-Ц, коли все там задоволено потирало руки по акції знищення міліонів жидів і стількож міліонів польської, української і білоруської інтеліґенції, коли вся Німеччина спокійно придивлялася до того, як примирали з голоду і непосильної праці міліони „авслендерів" на каторжних роботах — це все йшло на рахунок справедливости і ніхто не підніс найменшого голосу протесту та не вказав на те, що це розходиться з найелементарнішими засадами гуманности.

Колиж аліянтські бомбовики звернули свій відплатний огонь проти німецьких міст і сіл — скільки було витрачено друкарської фарби на крики в німецькій пресі про „бандитські" і „терористичні" аліянтські налети, про звірське забиття безборонних німецьких жінок і дітей, про зневагу аліянтами принципів гуманности і воєнної етики!

Отже виплила назверх істота націстівської моралі, яку прозвав х т о с ь „готентотською": коли я бю когось — це добре, коли мене хтось бє — це зле.

Чиж має місце після цього яке-будь обвинувачення когось стороннього у жорстокості негуманності при знищенні німецьких міст?

(Кінець буде)

ЖАРТИ.

Заввага впору.

Галина сидить у сальоні зі своїм нареченим. Її 6-літній братчик Петрусь бавиться обік; він нараз устає і каже: „Галю! правда, що якби я вийшов тепер з кімнати, то він поцілував би тебе!

Галина обурена: — Ах! ти смаркачу! Зараз забирайся з сальону!

Відповідна лектура.

Мама до 10-літньої доньки: — Соню! Я виразно заборонила тобі читати любовні повісти!

— Якеж, мамцю, це не є любовна повість а історія про подружжя!

Нове покоління.

— Аж страх збирає! — закликала молода жінка, коли оглядала шлюбний перстень своєї бабуні — Якаж то була важка і незручна річ перед 50-ти роками.

— Так, моя дорога — каже бабуня. — Одначе мусиш мати на увазі, що тоді робили перстені на те, щоб їх носити ціле життя.

ЯК ТОРТУРУВАЛИ? — Капітан Ґус С. Френсис показує, як мучили японці американських полонених. Сам він попав у японський полон в Батаані, Филипини. Ось так він мусів клячіти з розпростертими руками. Ззаду клали на ноги дошку, а на руки каміння.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

Чергова праця Обєднаного Комітету.

Як довго велась війна в Европі і на Пацифіку, так довго українсько-американські орґанізації провадили горячкову працю, щоб причинитись до виграння цеї війни. Нюйорські орґанізації, які входять в склад Обєднаного Комітету, продавали бонди, займались збірками для Ю. С. О., Вор Фонд, А. Ч. Х. і т. д. крім того, наше ідейне жіноцтво присвятило не одну годину праці на шиття в А. Ч. Х., роблення бандажів тощо. Тепер коли війна закінчилась переможно, всіх нас і наші орґанізації чекає нова праця, ждуть нові обовязки. Хоч війна фактично скінчена, то світ дальше розбурханий, а люди, що остали при життю, виголоджені і матеріяльно зруйновані. Ще треба довгождати, заки всі ті нещасні прийдуть до якоїсь рівноваги духа. Тому нам і нашим орґанізаціям треба взятись дальше за працю.

Дня 21. вересня Обєднаний Комітет міста Ню Йорку рішив скликати загальне українське віче до Купер Юніон галі на неділю 28. жовтня 1945 б. на годину 2. пополудні. Ціллю цього віча буде зясувати положення української справи як в Америці так і в цілому світі. В наслідок трівожних вістей, які майже щодня надходять з Европи, дається вже від довшого часу відчувати між нашим громадянством брак такої акції. Тому треба надіятись, що громадянство масово візьме участь в такому вічу. Делеґати наших товариств і орґанізацій повинні попрацювати завзято, щоб ні одного члена з їх орґанізації не забракло на тім вічу. Віче само собою буде надзвичайно цікаве і вияснить багато справ, які досі є перекручувані ворогами українства. Наші позанюйорські громади повинні уважати за свій святий обовязок взяти участь в тому великому здвизі. Дальші інформації будуть подані в короткім часі як у пресі так і через радіо.

ЗА ОБЄДНАНИЙ КОМІТЕТ МІСТА НЮ ЙОРКУ:
Марія Демидчук, секр.

ВИЛКС-БЕРІ, ПА.

Окружне збірання відділів У. Н. Союзу.

Орґанізаційні збори, що відбулись 23. вересня, рушили цю округу з того застою, що був тут довший час. Збори відкрив п. Г. Герман, головний містопредсідник У. Н. С., а також і предсідник окружного комітету. Він коротко пояснив ціль зборів. А це, щоб рушити нашу округу та повести кампанію за новими членами. Так, як дотепер є, ми лишились позаду других.

Про це говорив орґанізатор п. А. Маланчук. Він як орґанізатор, виказав, що округа Вилкс-Бері за минулий ювилейний рік не виконала цього, що на ню було наложене. Само ювилейне свято ще не є сповненням обовязку. Треба ще принести в дарунку Батькови Союзови як хоч пару членів від тутешних відділів. Бо з чим делеґати поїдуть на конвенцію? Сусідна округа МекАду здобула 100 нових членів, то тутешна повинна хоч половину з цього придбати. Орґанізатор заповіт, що відвідає всі відділи округи, а панове урядники, повинні йому помогти в цій кампанії.

Початок почали робити незгірший місцеві відділи, як так піде далі і за їх приміром підуть інші відділи, то округа Вилкс-Бері буде мати з чим виказатися. Коли буде добра воля, то У. Н. Союз буде скоро мати 50 тисяч членів.

А. Маланчук,
організатор У. Н. Союзу.

ДАР А. Ч. Х. СОВЄТАМ

Бейзл О'Жонор, голова Американського Червоного Хреста, заявив, що в скорому часі почуть працювати в Совєтському Союзі три фабрики по виробу сушеного пенисилину. Вони вироблятимуть від 30 до 40 біліонів пенисилинових одиниць місячно. Все зарядження — це дарунок американського народу.

Для оборудовання тих фабрик будуть використані знаряддя для трох з чотирох фабрик на перерібку кровної плязми, які вже є в дорозі, вислані від Американського Червоного Хреста Совєтському Союзови Товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. З технічного боку таке пристосовання не матиме трудноців.

Четверта фабрика буде залишена для вироблення сухої плязми з крови, аби збільшити це виробництво в Совєтському Союзі, що досі провадилось тільки на одній фабриці, в Москві.

Медичний відділ американської армії призначив капітана Джана Рейхеля мол. до воєнної місії в Москві, як дорадника в справі заряду тих фабрик. Йому також доручено встановлення зарядів для виробу необхідних річей, як різних фляшок, затичок, ґумових рур і т. п.

Все зарядження для тих чотирьох фабрик було зібрано і відправлено на спішне домагання Совєтського Червоного Хреста ще до скінчення війни. Тепер потреба в плязмі значно зменшилася, тому рішено пристосувати три з чотирох фабрик на вироблення пенисилину, на який є великий попит, бо в Совєтському Союзі виробляється його в незначній кількости.

ДИВНІ НОВИНИ

$15,000 ЗА ГОРНЯТКО КАВИ.

У Шангаю, тому азійському місті, який Аліянти відбили від Японії, нема що витягати десятку за горнятко кави в ресторані, як передають новини з 27. вересня. Треба витягнути цілу пачку шангайських долярів, яких уживано там у воєнні часи і ними заплатити за каву $15,000. Коли хто сідає до обіду, замовляє страви, а потім передає кельнерови пачку банкнотів, щоб він самий обчислив, кільки буде коштувати. Заки гість скінчить обід, кельнер відтягає салежитість і приносить решту. Як подорожний платить візникови — „рикша" — за проїздку і дає йому $20,000, він кричить: „Давайте $40,000".

Чужинецька преса в Канаді

В Оттаві виходить офіційний бюлетень (газета) для державних урядників у Канаді й розходиться він у 25 тисячах примірників. В тім то часопису, за місяць серпень, появилась стаття про чужинецьку пресу. Написав ту статтю д-р В. Ю. Кисілевський, редактор при Відділі Канадійського Горожанства, в департаменті Краєвих Воєнних Услуг в Оттаві.

Зміст статті д-ра Кисілевського: В 1871 році британців і французів у Канаді було 92 процент. У 1941 році британців і французів було в Канаді вже тільки 80 процент. Іншими словами, около 20 процент населення Канади належить до іншого як британського чи французького національного походження.

Щодо чисельної сили різних національних груп у Канаді, то вони є в такім порядку: 1. французи, 2. англійці, 3. скотляндці, 4. ірляндці, 5. німці, 6. українці, 7. скандинавці, 8. голяндці, 9. жиди, 10. поляки.

Між тими людьми в Канаді, яких національне походження є інше як британське чи французьке, є 635,705 осіб, що уродились в Европі.

Головно для тих власне людей і виходить чужинецька преса в Канаді, яка начисляє 75 часописів, що видаються в 18-ти різних мовах (китайські і японські часописи не є включені в цім числі). В словянських мовах є в Канаді 32, в германських мовах 27, у жидівській мові 5, в латинських 2, в інших мовах 10 часописів. Словянська група складається з 16-ти часописів в українській мові. Польських часописів є в Канаді 6, російських 1, болгарських 1, 2 сербські, 1 словінська; 2 словацькі, 1 чеська.

Часописів у германських мовах є в Канаді: 16 німецьких, 1 данська, 3 ісляндські, 4 норвезькі, 3 шведські. Жидівських часописів є в Канаді 5, італійських 2. Загальна група включає: 3 мадярські часописи, 2 литовські і 6 фінських.

Більшість чужинецьких часописів видають релігійні групи і часто в них є тільки релігійні матеріяли. Це відноситься особливо до німецьких часописів; на 16 німецьких часописів тільки 2 не є звязані з якоюсь церквою.

Між українською пресою є 7 релігійних, а 9 загальних часописів.

Пропорціональна чужинецька преса досягає більше людей, ніж англійська чи французька преса. Крім поодиноких передплатників чужинецьку пресу передплачують товариста, часто по кілька часописів.

Відвічальність редактора чужинецького часопису є більша, як редактора іншого тижневого часопису. Нерідко читач чужинецького часопису, який не знає мов англійської ні французької, глядить за всякими інформаціями тільки в своїй газеті. Отже завданням редактора чужинецького часопису є інформувати, навчати й виховувати своїх читачів. Такий редактор може легко зачати завзяту боротьбу або може погодити воюючі сторони.

Більшість редакторів важніших часописів у чужинецьких мовах, це люди з високою освітою й зі знанням міжнародніх та европейських справ, якого можуть позавидувати їм редактори тижневиків англійських і французьких. Між редакторами чужинецьких часописів є люди, що покінчили університетську освіту в Европі, а один з них скінчив з відзначенням університетську освіту в Канаді, дістав можність студіювати в Сорбонськім університеті в Парижі і в Гарвард в Америці та з обидвох має диплiоми. Той редактор освітою стоїть так високо, що його іменовано рік тому професором словянських мов у Саскачеванськім Університеті. (Від Ред. У.В.: Д-р Кисілевський певно мав на думці д-ра Костя Андрусишина).

Тому, що більшість редакторів чужинецьких часописів у Канаді це старокраєві люди й тому також, що більшість читачів чужинецької преси це щойно перша ґенерація в цім краю і їх звязки зі старим краєм ще тісні, чужинецька преса присвячує немало місця на старокраєві справи.

Але є частина чужинецької преси в Канаді, яка старається впливати на погляди своїх читачів у відношенню до европейських справ, а одночасно й робить „натиск" на канадійський уряд. Це відноситься головно до часописів тих народностей, які мають свої держави й уряди в Европі. Державні пресові аґенції тих народів видають неймовірно великі суми грошей на те, щоб впливати на розмірно мале число своїх людей у Канаді. Ось приклад: Одна тижнева ґазета, що виходить у Торонті й яка обслугує всього навсього не більше як 4,000 людей, одержує каблеграмами статті, часом навіть по дві колюмни довгі. Той часопис має 672 цалі друкованого матеріялу. Розгляд одного пересічного числа (з 30. березня 1945) виявляє ось що: надіслані з Европи статті, що обговорюють справи одної партії, занимають 219 цалів; дописи про діяльність тої партії в Канаді занимають 100 цалів; загальні справи (не-канадійські) 19 цалів; статті, що їх присилають заграничні аґенції 80 цалів; платні оголошення 79 цалів, а їх власні оголошення 123 цалі; на новинки й політичні справи (не канадійські) присвячено 52 цалі. В тій газеті зовсім нема суто-канадійських новинок або матеріялів про канадійські справи. (В Торонті, між іншими, виходить комуністичне „Українське Життя" — Редакція У.В.).

Це скрайний приклад, бо є в Канаді чужинецькі часописи, які присвячують більшість місця на новинки й обговорювання суто канадійських справ. Щоб тим часописам помогти, створено в 1942 році відділ Канадійського Горожанства, при якім існує пресова услуга. Звідси висилається чужинецькій пресі матеріяли, що можуть бути цікаві й повчаючі для читачів чужинецької преси і з яких читачі, уроджені поза Канадою, можуть довідатись про історію Канади, спосіб життя в Канаді, адміністрацію і тим подібне. Головним завданням відділу Канадійського Горожанства є — витворити між канадійцями французького й британського походження краще зрозуміння канадійців европейського походження, а між канадійцями різних европейських народностей поширити більше знання й оцінення найкращих традицій канадійського життя. — („Українські Вісти").

СПОВІДАЄТЬСЯ ПЕРЕД ПРЕДКАМИ. — Як тільки японський вояк поверне з війни до свого села, іде до святині й там молиться до своїх предків, здаючи перед ними звіт. Невеселий то звіт...

Поґрипові комплікації

Підчас слітних днів осени й ранньої весни всі ми виставлені на перестуду, що починається нешкідливим нежитом і кінчиться на найтяжчих випадках ґрипи. Всі ми знаємо ту нешкідливу форму ґрипи, яка минає по кількох днях, залишаючи по собі щонайвище почування легкого ослаблення, але знаємо теж, що вона може скінчитися дуже тяжко. Наслідки ґрипи називаємо комплікаціями ґрипи. До них належать: запалення олегочної в полученні з гострим нападом кашлю та запалення легенів. Поґрипове запалення легенів приходить звичайно пятого або шестого дня по захворінню на ґрипу, може також появитися по двох або трьох тижнях. Хід цього запалення звичайно не звичайний, але скомплікований, при якім нічого не можна передбачити. Навіть по кількох тижнях, коли хорий поволі приходить до себе, можуть нагло появитися нові тяжкі комплікації. Тому ніколи не вільно легковажити небеспеки поґрипового запалення легенів — навіть тоді, коли самопочування хворого є цілком добре, а гарячка невелика.

Лікування все тяжке й непевне, тому краще хоронитися перед цією хворобою, ніж її лікувати. Передовсім треба берегтися перестуди, колиж це не вдасться, то треба трактувати її поважно і памятати, що на 100 хворих умирає великий відсоток назапалення легенів. Причиною тих тяжких комплікацій є звичайно занедбання або передчасне покинення ліжка і початок праці.

Другою, дуже частою комплікацією ґрипи є запалення олегочної волокнисте або ропне, яке виступає самостійно або й у полученні зі запаленням легенів. Небеспека запалення олегочної полягає на тім, що вона не дозволяє пізнати відразу хвороби й може спричинити недогляд запалення легенів, подруге — що між легенями й олегочною творяться зрости, які лишаються на ціле життя, потрете — що затяжний запальний стан може стати підложжям для інших хворіб, особливо при дідичнім обтяженні орґанізму. Тому чуємо нераз, що хтось по ґрипі захорів на сухоти. Впертий кашель, що лишається по ґрипі, повинен бути осторогою, що в легенях відбувається якийсь небажаний процес.

З інших поґрипових комплікацій треба згадати: запалення й ропіння внутрішнього уха, нерідко виступає нежит чолових проводів та ями Гіґмура, а ці комплікації вже вимагають довгого і фахового лікування.

Ґрипа, яка атакує кормову систему, проявляється болями, іноді воротами, але уступає по пристосуванні дієти й теплих окладів без поважніших наслідків.

Буває теж, що ґрипа виступає рівночасно з відповідною формою запалення мозку. Але ця хвороба цілком різниться і вона незалежна від ґрипи, хоч цієї справи наука ще не пояснила. Це запалення називаємо ґрипою мозку, є дуже тяжке та часто спричинює невилічні хиби нервового укладу.

Іч.

ЖАРТИ

Товариство Бловелтів.

У суботу зїхалися до місцевости Тапан, у стейті Ню Йорк, члени товариства родини Бловелтів, щоб відсвяткувати 307-ліття прибуття першого Бловелта з Голяндії до тодішного міста Ню Амстердам, яке тепер називається Ню Йорк. У Тапан є церква, в якій переховується грамота, яка свідчить, що ґрунт під церкву дарував Бловелт перед 250 роками.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 6. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в St. Boniface Hall, 435 Main St. Просимо всіх членів прийти точно на збори. — С. Вінярський, предс.; І. Бурнас, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7. жовтня, в сали паорхіяльній, зараз по Сл. Божій. Просимо членів прийти на час і вирівнати свої довги. Пригадуємо фінансовому секретареви, щоби прийшов і здав фінансовий звіт; таксамо контр. комісія. Члени хотять знати стан каси від квартальних зборів. — Уряд Бр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 17. вересня 1945 року помер у 59. році життя

ВАСИЛЬ КУШНІР,

довголітний член і бувший предсідник і секретар Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 245 У. Н. Союзу в Трентон, Н. Дж.

Покійний походив зо села Вільгівки, повіт Рава Руська, Західна Україна. Полишив у смутку жену Марію, сина Григорія, котрий служить при війську, і дочку Анну подружену. Ціла родина є членами Союзу.

Похорон відбувся 22. вересня при участи членів Союзу, родини і знайомих з укр. прав. церкви на цвинтар цеї громади. — В. Й. П.!

Й. Квасній, секр.

Дня 29. вересня 1945 року помер у 74. році життя

НИКИФОР ГАБУРА,

довголітний член У. Н. Союзу і секретар 1-го відділу в Шамокін, Па.

Покійний походив зо села Фльоринці, повіт Грибів, Західна Галичина. Шамокінська громада стратила одного з найстарших і найкращих своїх членів. Полишив у смутку 6 подружених доньок.

Похорон відбувся в середу, 3. жовтня 1945. — В. Й. П.!

А. Дроздяк.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Форест Гилс, Н. Й. — У звіті Зл. У. А. Д. Комітету має бути між жертвами на допомогу українським жертвам війни: війни: Василь і Юлія Загаєвичі $25.

ТАРЗАН, ч. 1257. Небеспечний обовязок.

Тарзана завели до цеї частини мочарів, якої він ще не бачив. Тут була побудована кладка поміж деревами.

„Я розуміюся теж і на інжинірській роботі" сміючись промовив Брекевз. „Кладку можна спустити в багно так, щоб мої вороги не могли її ужити".

Негайно всі вони полізли вгору і почали переправлятися через мочари.

Тарзан міг скочити на бік і втікати. Одначе він вважав, що важнішим його обовязком ніж його власне беспеченство було вхопити Брекевза.

